

THE PARTICIPATORY MANAGEMENT AFFECTING THE OPERATION OF STUDENT SUPPORT SYSTEM IN SCHOOLS UNDER SAKAEO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

Buppawan WEERAKITIKUL^{1*}, Linda NAKPOY² and Pornthip ONKASEM²

1 Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand; buppawan.1991@gmail.com (Corresponding Author)

2 Program in Foundation and Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand

ARTICLE HISTORY

Received: 7 April 2025

Revised: 21 April 2025

Published: 6 May 2025

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) levels of the participatory management 2) levels of the operation of student support system in schools 3) the relationship between the participatory management and the operation of student support system in schools 4) the participatory management affecting the operation of student support system. The samples of the research were 324 school administrators and teachers under Sakaeo primary educational service area office 1. The research instrument was a questionnaire, with a reliability of .91. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's coefficient of correlation coefficient and Stepwise multiple regression analysis. The research results were as follows: 1) The overall level of the participatory management was high, with mean scores ranging from high to low in the following categories: participation in benefits, participation in evaluation, participation in planning and participation in operations. 2) The overall level of the operation of student support system in schools was high, with mean scores ranging from high to low in the following categories: student screening, referral, knowing students individually, promoting student development and problem prevention and resolution. 3) The participatory management and the operation of student support system in schools under Sakaeo primary educational service area office 1, had the highest level of positive correlation, with the statistical significance of .01. 4) Four terms of the participatory management are participation in benefits, participation in operations, participation in evaluation and participation in planning, with a statistical significance of .01. They could be used to predict at 92.50%. It could be written in the predictive equation form of the standard score as follows:

$$Z'Y = .862Z_4 + .565Z_2 + .426Z_1 + .270Z_3$$

Keywords: The Role of School Administrators, The Students Support System

CITATION INFORMATION: Weerakitikul, B., Nakpoy, L., & Onkasem, P. (2025). The Participatory Management Affecting the Operation of Student Support System in Schools under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(5), 67

การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1

บุปผวรรณ วีระกิตติกุล^{1*}, ลินดา นาคโปย² และ พรทิพย์ อ้นเกษม²

1 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์;

bupawan.1991@gmail.com (ผู้ประพันธ์บทความ)

2 สาขาวิชาพื้นฐานและการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ระดับกาดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน 4) การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 92.50 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'Y = .862Z_4 + .565Z_2 + .426Z_1 + .270Z_3$

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อมูลการอ้างอิง: บุปผวรรณ วีระกิตติกุล, ลินดา นาคโปย และ พรทิพย์ อ้นเกษม. (2568). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(5), 67

บทนำ

การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุข ที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของยาเสพติดปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ความวิตกกังวล ความเครียดปัญหาและสภาวะวิกฤตทางสังคม ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น ซึ่งประสบผลสำเร็จอย่างดีในโรงเรียนที่ดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้นทุกโรงเรียนในฐานะที่เป็นที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียนและแก้วิกฤตสังคม จึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้พัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน (ไทยรัฐ วนษ์ทอง, 2563: 4) ดังนั้นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นมาตรการและเครื่องมือในการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อสร้างมาตรฐานที่ดีให้โรงเรียน โดยการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่อาจเป็นภัยต่อนักเรียนได้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560: 7) ซึ่งเหมาะสมกับการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในยุคปัจจุบัน โดยโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอใช้กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ โดยแต่ละองค์ประกอบของการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เอื้อให้การดูแลนักเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานที่ส่งผลให้สามารถดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560: 65-66)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีหลักการที่สำคัญเป็นการสร้างบรรยากาศในการทำงานแบบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเข้าใจในปัญหาของหน่วยงาน และเมื่อการทำงานประสบความสำเร็จผู้ปฏิบัติย่อมมีความภาคภูมิใจ แม้จะมีได้รับคำตอบแทนใดๆก็ตาม ในบริบทของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยครูคือบุคลากรหลักของสถานศึกษาที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษาคือเป็นผู้ปฏิบัติการสอนให้ความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง สอดคล้องกับ กชพร นาคทัศน์ (2565: 77-80)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือ การจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานแผนการศึกษาที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ.2566-2568 และรายงานผลการวิเคราะห์สถานภาพองค์กร พบว่า ประเด็นปัญหาที่ต้องปรับและดำเนินงานแก้ไขคือ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการและจัดกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสร้างความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนกับผู้ปกครองและชุมชนต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1, 2565: 9)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัย

ไปเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานให้มีมาตรฐานและเกิดผลสูงสุดต่อนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
- 2) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
- 4) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญในด้านการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงาน เพื่อนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจจากการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีรายละเอียดดังนี้

พุทธิ (Putti, 1987: 304) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้างขวาง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ

หทัยกร แสงดี (2565: 8) ได้สรุปว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมบนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตยเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ชนิตา ชัยสุภวัฒน์ (2560: 11) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันทำงานเป็นทีมและทำงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งประกอบด้วยหลัก 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ (2560: 176) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารโดยให้บุคคลในองค์กรหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการการตัดสินใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญในการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการบริหารงานมีความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวังและกระบวนการการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวางและเกิดการยอมรับได้เป็นหลักการของการบริหารงานที่ผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้ ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและจัดปัญหาความขัดแย้ง

โสภิตา คล้ายหนองสรวง (2560: 20) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึงกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญต่อการบริหารหน่วยงาน อยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ จัดให้มีการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และให้ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 (2561: 2) ระบุว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพและหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ

พรศักดิ์ ผกากรอง (2562: 6-7) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่ปรึกษา หรือบุคลากรภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 (2563: 5) ระบุว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือ

แพรวพลอย พัฒนะแสง (2565: 8) กล่าวว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมสนับสนุน นักเรียน อย่างมีขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบ โดยมีครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้นเป็นคณะดำเนินการหลัก มีการประสานงานบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและบุคลากรภายนอก โดยใช้วิธีการ เครื่องมือที่ได้มาตรฐานสามารถตรวจสอบได้ เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามอัตภาพ

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

- 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
- 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

- 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน
- 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
- 4) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ตัวแปรตาม

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) การคัดกรองนักเรียน
- 3) การส่งเสริมและพัฒนา
- 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข
- 5) การส่งต่อ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,728 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 145 คน และครู จำนวน 1,583 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1, 2567: 7)

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 324 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 26 คน และครู จำนวน 298 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง ของเครซีและมอร์แกน (Kregic & Morgan, 1970: 608) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐาน ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.10	.72	มาก
2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.94	.81	มาก
3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.12	.64	มาก
4) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.23	.68	มาก
ภาพรวม	4.06	.66	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.23$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.12$) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 4.10$) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.94$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวม

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.28	.74	มาก
2) ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.35	.71	มาก
3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.23	.70	มาก
4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.22	.71	มาก
5) ด้านการส่งต่อ	4.29	.68	มาก
ภาพรวม	4.27	.72	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.35$) ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.29$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .74) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.23$) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.22$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X	Y
X_1	1.000					
X_2	.766**	1.000				
X_3	.644**	.775**	1.000			
X_4	.661**	.711**	.700**	1.000		
X	.942**	.952**	.921**	.905**	1.000	
Y	.821**	.898**	.889**	.912**	.928**	1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .928$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 รายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทาง

เดียวกัน โดยเรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (Y) ในระดับสูงมาก ($r_{x_4y} = .912$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (Y) ในระดับสูงมาก ($r_{x_2y} = .898$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (Y) ในระดับสูงมาก ($r_{x_3y} = .889$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (Y) ในระดับสูงมาก ($r_{x_1y} = .821$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อความสามารถในพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อความสามารถในพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ตัวแปร	<i>b</i>	<i>S.E._b</i>	β	<i>t</i>	<i>sig</i>
ค่าคงที่ (constant)	.147	.064		2.292**	.000
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_4)	.755	.025	.862	16.663*	.000
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_2)	.467	.056	.565	13.548**	.000
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_1)	.413	.046	.426	10.251**	.000
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_3)	.384	.032	.270	8.859**	.000

$a = .147, R = .962, R^2 = .925, S.E.\text{est} = .16.381, F = 337.556, P = 000$

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เรียงลำดับตามอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_4) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_2) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_1) และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .925 แสดงว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้ร้อยละ 92.50

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $Z'Y = .862Z_4 + .565Z_2 + .426Z_1 + .270Z_3$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะเขีงเทรา มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งนำมาอภิปราย ดังนี้

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมว่าก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารงานและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร ช่วยลดความขัดแย้ง ในการทำงาน เพิ่มพูนความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีความสุขจิตดี ทุกคนมีโอกาแสดงศักยภาพและความสามารถส่งเสริมความเป็น ประชาธิปไตยในองค์กร อีกทั้งยังช่วยให้และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ แสค แคนดอลล์

และ เรย์ (Hack, Candoli & Ray, 1995: 261) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นความต้องการมีส่วนร่วมในปัจจุบันมีมากขึ้นเรื่อยๆ และมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา จะเป็นพลังสำคัญที่ขับเคลื่อนมาสู่ระบบบริหารในโรงเรียนอย่างรวดเร็ว โดยการวางแผนให้ผู้ปกครอง ประชาชน นักเรียน ทีมงาน และคณะกรรมการโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างง่าย และสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พจณี มั่งคั่ง (2560: 84) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการช่วยสร้างความสามัคคี ทำให้ทราบความต้องการขององค์กร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ลดความเฉื่อยชา การหยุดงาน ลดความขัดแย้งและการต่อต้านของบุคลากร ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร ทำให้บุคลากรมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความผูกพันต่อองค์กรสอดคล้องกับ จตุพล โนมณี (2562: 31-32) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล ผลวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ หทัยพร แสงดี (2565: 69) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในสถานศึกษา สอดคล้องกับ สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560: 7) ระบุว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นมาตรการและเครื่องมือในการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อสร้างมาตรฐานที่ดีให้โรงเรียน โดยการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ นิชากรณ เหล่าเขตกิจ (2560: 14) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการโดยความร่วมมือของครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานและบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและ ประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ กรดา มลิลลา (2564: 82) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ศิวา ขุนชำนาญ (2564: 82) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก

3) ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .928$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 คือ บริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สร้างความสามัคคีระหว่างผู้บริหารงานและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร มีการทำงานเป็นทีม ลดปัญหาความขัดแย้งก่อให้เกิดบรรยากาศ

การทำงานที่ดี ผู้ร่วมงานมีสุขภาพจิตดี ทุกคนมีโอกาสแสดงศักยภาพและความสามารถ มีความผูกพันกับองค์กร ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร สอดคล้อง พงษ์นัย มั่งคั่ง (2560: 84) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ช่วยสร้างความสามัคคี ทำให้ทราบความต้องการขององค์กร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ลดความเฉื่อยชา การหยุดงาน ลดความขัดแย้งและการต่อต้านของบุคลากร ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร ทำให้บุคลากรมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับ อมรภักดิ์ ปิ่นกำลัง (2562: 48-49) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกัน ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดคนเดียว มีผลในทางจิตวิทยาคือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงในขณะเดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้นมีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้นทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กษพร นาคทัศน์ (2565: 77-80) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ ผลวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐวรรณ จันทรง (2567: 23-34) ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป

- 1) ผลการศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไข
- 3) ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับอำนาจการพยากรณ์จากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_4) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_2) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_1) และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .925 แสดงว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้ร้อยละ 92.50

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) จากการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรโดยสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้

ทรัพยากร การประสานงานและการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก มีส่วนร่วมในการจัดและการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร เช่น การร่วมออกแรง การร่วมบริจาคทรัพย์ การร่วมทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการประสานความร่วมมือ โดยดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ และมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกระบวนการทำงานได้ดีขึ้น

2) จากการศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา นั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้อง ให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคมการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนมีหลายเทคนิค วิธีการ โดยเริ่มจากการให้การปรึกษาเบื้องต้น จากนั้นจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่อไป

3) จากการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักการบริการแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สร้างความสามัคคีระหว่างผู้บริหารงานและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร มีการทำงานเป็นทีม ลดปัญหาความขัดแย้งก่อให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่ดี ผู้ร่วมงานมีความสุขจิตดี ทุกคนมีโอกาสแสดงศักยภาพและความสามารถ มีความผูกพันกับองค์กร ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร และช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
- 2) ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลต่อปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
- 3) ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยการใช้เทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กชพร นาคทัศน์. (2564, ธันวาคม). ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว เขต 1. *วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(12), 77-94.
- จตุพล โนมณี. (2562). แนวทางในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ชนิตา ชัยสุภวัฒน์ (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ณัฐวรรณ จันทดั่ง (2567, มกราคม) ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. *วารสารวิชาการนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*, 3(2), 23-34.

- ไทยรัฐ วังทอง. (2563). การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (2560, มกราคม). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 4(1), 176-187.
- นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ. (2560). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านบึงหล่ม อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พจนีย์ มั่งคั่ง. (2560). ทฤษฎี หลักการ และกระบวนการทัศน์ในการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ลกรุ๊ป.
- พรศักดิ์ ผกากรอง. (2562). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- แพร่พลอย พัฒนะแสง. (2565). ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3. ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไศภิดา คล้ายหนองสรวง. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิวา ขุนชำนาญ. (2564). การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. (2565). แผนพัฒนาการศึกษา (ฉบับที่ 6) ปีงบประมาณ พ.ศ.2566-2570 (ปรับปรุงครั้งที่ 1). สระแก้ว: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. (2563). คู่มือการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน. สระแก้ว: กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน. สงขลา: กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). แนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- _____. (2563). คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่เพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2565). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- หทัยพร แสงดี. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- Hack, W. G., Candoli, I. C., & Ray, J. R. (1995). *School Business Administration: A Planning Approach*. 5th ed. Boston: Allyn and Bacon.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.

Putti, J. M. (1987). *Management: A Functional Approach*. Singapore: McGraw-Hill.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).